

וישלח (241)

וילמדוהו, הברכות שייכות לי ולזרעי, ושרו של עשו לא היה יכול להכחישו בזה, על כן כתוב "וַיֵּרָא פִּי לֹא יָכֹל לוֹ". אולם שרו של עשו בא בטענה נגדית, שבסוף הגלות קודם עלות השחר, עם ישראל יתעצלו מלהחזיק תלמידי חכמים וגם הם יתבטלו מלימוד התורה. וזה נרמז במילים "וַיִּתְּקַע בָּן יִרְדְּן יַעֲקֹב", הירך הוא האבר שהגוף עומד עליו, כמו כן מחזיקי התורה סומכים את לומדי התורה.

ספר "ילקוט מאיש לרעהו"

אל תשאל שאלות

לָמָּה זֶה תִּשְׁאַל לְשָׁמִי (לב.ל)

יעקב שואל את המלאך לשמו, והמלאך עונה: "לָמָּה זֶה תִּשְׁאַל לְשָׁמִי". יש מפרשים, האומרים: "לָמָּה זֶה תִּשְׁאַל לְשָׁמִי", זה שמו של מלאך. אומר על כך רב שבתאי יודלביץ: כאשר יצר הרע בא לאדם, הוא מבקש ממנו דבר אחד עיקרי, רק לא לחשוב, 'עכשיו אתה נמצא בעיר ללא הפסקה' מפתה היצר, חטוף בלויים והנאות ללא הפוגה, אל תעצור, תמשיך לזרום, ואל תשאל שאלות. כי אם תשאל שאלות, תרצה ראשית כל לדעת, האם אני יצר הרע או יצר הטוב? ואז, כשתגיע למסקנה שיצר הרע הוא זה, תתרחק ממנו. יצר הרע הוא לא כלום, דמיונות שוא, אין לו מהות, ועל כן גם שם אין לו. ספר "ומתוך האור"

עַל פֶּן לֹא יֵאָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גֵּיד הַנֶּזֶשׁה אֲשֶׁר עַל פֶּה הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. (לב.לג)

אומר המדרש: "אֶת", לרבות תשעה באב. וצריך להבין מה הכוונה? בעל ה"עקידת יצחק" אומר, שכאן רמוזים התעניות שאנו מתענים על החורבן במשך השנה, שהרי נאמר "לֹא יֵאָכְלוּ", היינו צום. "הַנֶּזֶשׁה" זה אותיות "השנה", ו"גֵּיד הַנֶּזֶשׁה הַכוּוֹנָה": ג' תשרי: צום גדליהו, י' תשרי: עשרה בטבת. גיד: זה י"ז תמוז (גיד: 17), "אֶת". בא לרבות את תשעה באב, א"ת ר"ת תשעה באב ספר "להתעדן באהבתך"

לזכור את הנס "בשבב ואל תעשה"

עַל פֶּן לֹא יֵאָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גֵּיד הַנֶּזֶשׁה (לב.לג)

והנה בכל ניסי השי"ת אשר נקבעו בהם זכר לדורות הרי זה בקום ועשה, ואילו כאן בנס זה שניצח יעקב את שרו של עשו נקבע זכרון לדורות איסור אכילה שהוא בשבב ואל תעשה. וביאור הענין: לפי שמלחמת יעקב עם שרו של עשו היתה על ישועת ישראל ויציאתם מן הגלות בין הגויים, ואף שניצח יעקב לעשו ועתידין להיגאל, הרי עצם הגלות היא נסיון גדול לכשעצמו, ועדיף היה שלא נהיה בגלות ולא נצטרך להיגאל, וכעין יסורים שצריך

וַיְהִי לִי שׁוֹר וְחֹמֶר וכו' (לב.ו)

וברש"י, דרך ארץ לומר על שוורים הרבה, שור. ולכאורה, שואל הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, מה עניין יש בכך לקרוא להרבה שוורים שור, ומה 'דרך ארץ' זו אומרת לנו. אפשר להשיב בכמה אופנים. ראשית, יש בכך מוסר לאדם שלא יתפאר בעשירותו, וגם אם השפיע עליו הקב"ה שפע של עושר ונכסים, אל יאמר שיש לי הרבה שוורים, אלא רק שור אחד. עוד יש בכך הודאה לאדם שגם אם יש לו הרבה שוורים, ימלא פיו בהלל ובהודיה על כל שור ושור, וכל שכן על שפע הברכה שקיבל מאת אלוקים.

רב זילברשטיין שליט"א בספרו "עלינו לשבח"

קִטְנֹתִי מִפֶּל הַחֲסָדִים וּמִפֶּל הָאֱמֶת...כִּי בְּמִקְלִי עֲבַרְתִּי אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְעַתָּה הֵייתִי לְשָׁנִי מַחְנוֹת (לב.יא)

"קִטְנֹתִי מִפֶּל הַחֲסָדִים", כלומר דבר זה שאחר כל הצלחות שעזר לי ה', באם שאוכל עוד להיות שפל וקטן בעיני, גם זה הוא הדבר אחד מן החסדים שעשית עם עבדך. כי טבע האדם להתגאות מרוב טובה הבאה אליו ממרום.

ספר "לקוטי בתר לקוטי" בשם החוזה מלובלין

מהיכן ידעו חז"ל כי דינה היתה זו שחסרה?

וְאֵת אֶחָד עֶשֶׂר יִלְדָּיו (לב.כג)

ודינה היכן היתה? נתנה בתיבה ונעל בפניה שלא יתן בה עשו עיניו, ולכך נענש יעקב שמנעה מאחיו שמא תחזירו בתשובה, ונפלה ביד שכם (רש"י). וקשה, מהיכן ידעו חז"ל כי דינה היתה זו שחסרה, שמא דינה היתה מנויה בכלל אחד עשר ילדיו, והחסר היה אחד מן השבטים? אומר על כך הגר"א: חז"ל אמרו שבית המקדש נבנה בחלקו של בנימין, כיון שלא התשחווה לעשו, שהרי עדיין לא נולד באותה שעה, ואם נאמר שאחד מן השבטים האחרים היה חסר, נמצא שהיה עוד שבט הנוסף לבנימין שלא השתחווה לעשו, ומדוע לא נבנה בית המקדש בחלקו? על כרחך צריך לומר שכל השבטים היו מלבד בנימין וכולם השתחוו לעשו, ורק דינה היתה חסרה, והיא הרי לא נטלה חלק בארץ ישראל, ומעתה שפיר שואל רש"י: דינה היכן היתה? שנים מקרא בשם הגר"א "קול אליהו"

וַיֵּרָא פִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיֵּנַע בְּכַף יָרְכּוֹ וַיִּתְּקַע בָּן יִרְדְּן יַעֲקֹב בְּהֶאֱבָקוֹ עִמּוֹ. (לב.כו)

כתב החפץ חיים: יעקב אבינו נאבק עם שרו של עשו, והעלו אבק עד כסא הכבוד. המאבק ביניהם היה בענין הברכות. יעקב טען, כיון שבני יקבלו את התורה

לקבלם באהבה ואפילו הכי קודם שבאין על האדם הרי אמרו חז"ל (ברכות ה'): לא הן ולא שכרן, ועל כן דבר נס זה של יציאה לגלות שאחריו תבוא הגאולה נקבע בצורה של איסור והימנעות לומר ולהורות כי יותר היינו רוצים שלא נבוא כלל לידי נסיון, וכפי שאנו מתפללים מדי יום בברכות השחר "ואל תביאנו לא לידי נסיון".

ספר המאור שכתורה בשם "ספר דרש משה"

הלכה עשו שונא ליעקב
וַיֵּרָץ עֵשָׂו לִקְרָאתוֹ וַיִּתְּקֶהוּ וַיִּפֹּל עַל צְוֹאָרוֹ וַיִּשָּׁקֶהוּ
וַיִּכְבְּוּ (לג. ד)

וישקהו: אמר רבי שמעון בן יוחאי הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב, אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו. (רש"י) יש לתמוה מה שיך בזה הלכה? יש לומר: שלפעמים חושבים שכדאי ללכת לקראת הגויים, ולהראות להם שמתרצים לבקשותיהם, ועל ידי כך נמצא חן בעיניהם, ואולי אפילו כדאי לוותר על הלכה או מנהג ועל ידי כך לא ישנאו אותנו. על זה באו חז"ל להדגיש: 'הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב', לא תעזור כל התחנפות וכדומה לשנות את הדבר. כשם שאי אפשר לעקור הלכה, כך א"א לעקור את השנאה מאומות העולם, אלא יש לילך בדרך התורה והמצוות, ורק על ידי כך לא יוציאו לפועל את השנאה שבלבם.

ספר "להחענג בתענוגים"

וַיֹּאמֶר עֵשָׂו יֵשׁ לִי רֵב (לג. ט)
יעקב אמר: "וְכִי יֵשׁ לִי כָל", שכן עשו לעולם אין לו 'כל', כי כל כמה שיש לו עדיין אין זה הכל והוא שואף לעוד ועוד, "יש לו מנה רוצה מאתיים", ואילו יעקב הוא שמח בחלקו, כמה שיש לו הרי זה כבר 'כל', ואיננו רוצה יותר מזה.

ספר "מענה של תורה"

למה המתינו שמעון ולוי ליום השלישי?
וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהִיטָתָם פָּאָבִים (לד. כה)
 הקשה הר"ן: למה לא הרגום ביום הראשון למילתם. שאז פשוט שהם יותר מסוכנים וחלשים. בחידושי למסכת שבת (קלד:) כותב החתם סופר ליישב על פי מה שכתב הרמב"ן שהטעם שיעקב אבינו כעס על שמעון ולוי היה כי שמא היתה גירותם שלימה. וצריך לומר שגם שמעון ולוי הסתפקו בזה ועל כן בחנו אותם בזה, שאם היתה גירותם שלימה בודאי לא יאונה להם כל מכשול על ידי המילה ושלוחי מצוה אינם נזוקין. אבל את זה אי אפשר היה לברר ביום הראשון למילה, משום שאז שכיח ההיזק וכבר שנינו (פסחים) שהיכא דשכיח היזיקא שאני, ולכן המתינו ליום השלישי, שאז ההיזק כבר אינו שכיח כל כך, ואם היתה גירותם לשם שמים, שומר מצוה לא ידע דבר רע. כאשר ראו שהם כואבים, הבינו שלא נתגיירו לשם שמים ולא היו ראויים להצלה.

ספר "כמוצא שלל רב"

הלכה: החזקת בית הכנסת, ובניית מקוה
כתב השו"ע (יו"ד סי' רמ"ט ס"ז): יש מי שאומר שמצות בית הכנסת עדיפה ממצות צדקה, **בספר פסקים ותשובות** (אות יז) כתב: ויש חולקים שצדקה לעניים קודמת לבית הכנסת. ואף לדעת השו"ע אין הכוונה להידור וקישוט בית הכנסת, אלא רק לצרכי החזקתו והוצאותיו או הרחבתו. וכתב **החפץ חיים**, שמאחר שאסור לדור בעיר שאין בה מקוה, היא קודמת לבנין בית הכנסת וקניית ספר תורה ושאר מצוות. ונראה שאם יש כבר מקוה בעיר, ורוצה להוסיף עוד מקוה בשביל להקל על בני העיר, בזה עדיף בית הכנסת ממקוה.

ספר "פסקים ותשובות" יו"ד

פתגם: העינים מאמינות לעצמן, והאזנים לאחרים
ספר "שמחלה"

חקירה: חזקת חיים
 חזקה דמעיקרא שמשום שהיה חי נשאר חי, או רובא דליתא קמן, שרוב האנשים לא מתים כל יום (רש"י גיטין כח: דמעיקרא, פני יהושע שם, רוב).

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: לא כל שוטה נביא
 קהילה אחת באמריקה מינתה עליה רב, שהוטל עליו להיות גם חזן ושוחט. ערב שבת ראשונה ניגש שמש בית הכנסת אל הרב ושאלהו: "רבי איזו פרשה יקראו מחר" נתן בו הרב עינים זועפות ואמר: כאשר נתמנתי לרב עליכם, קיבלתי על עצמי להיות רב, חזן ושוחט, וזאת במיטב יכולתי, אבל מעולם לא התחייבתי להיות גם נביא.

ספר "חד וחלק" חלק ב' (דף נב)

שבת שלום
 יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זוורה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, רבקה בת ליוה, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. זרע של קיימא לבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מוחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים, משה בן מזל פורטונה.

